

Aan : Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Van : Stichting Fêste Grûn (Noardeast Fryslân)
Onderwerp : Zienswijze ontwerp instemmingsbesluit gaswinningsplan Ternaard
Datum : 29 september 2021

Geachte dames en heren,

De Minister van Economische Zaken en Klimaat heeft ingestemd met het ingediende verzoek tot de gaswinningsplannen voor Ternaard. De instemmingsbesluiten zijn gepubliceerd d.d. 27 augustus 2021. Eenieder kan een zienswijze indienen op dit ontwerpbesluit, gedurende een periode van zes weken, vanaf het moment dat dit ontwerpbesluit ter inzage wordt gelegd.

Vanuit de stichting Fêste Grûn wordt gebruik gemaakt van deze procedure om een zienswijze in te dienen. De stichting Fêste Grûn bestaat uit een bewonerscollectief van diverse dorpen uit de gemeente Noardeast Fryslân.

Kernboodschap in de zienswijze

Naast de provincie Fryslân, de gemeente Noardeast Fryslân heeft de stichting Feste Grun grote zorgen over de plannen om verdere gaswinning uit de Waddenzee te realiseren. Hoewel al sedert jaren gas gewonnen wordt in dit gebied en in de Waddenzee, stuit een verdere uitbreiding van de gaswinning in de Waddenzee op ernstige bezwaren. Het geluid van ‘Geen nieuwe gaswinning in de Waddenzee’ is door de lokale en provinciale overheid luid en duidelijk aan uw ministerie afgegeven. Op basis van de volgende punten is het advies om de vergunning tot nieuwe gaswinning in te trekken:

- Veiligheid: de seismologische risico's van nieuwe gaswinning bieden geen zekerheid dat er schade kan ontstaan aan huizen en landerijen. De constructieve veiligheid in huizen is in het geding en de schadeafhandeling in Groningen is niet logisch en/of vlot gebleken. Zolang de bewijslast bij de burger ligt en niet bij de veroorzaker is de afhandeling verre van transparant en rechtvaardig. Daarnaast hebben we hier te maken met een kwetsbaar getijdengebied, waardoor verzilting van de grond en aantasting van het water (systemen) tot reële schade kunnen leiden voor mens – dier en landbouw. Ook het SodM acht de kans op schade aanwezig.

- Landschap en Natuur. De Wadden met haar natura 2000 status, honderdduizenden vogels die hier broeden en foerageren. Het nieuwe besluit over dit gasplan zorgt voor een aantasting van het landschap en de cultuurhistorie, maar ook voor een enorme dynamiek in de ondergrond.

(Bron: van Koehool tot Lauwersoog 2021)

In het kader van de dijk bescherming worden de dijken in Noardeast Fryslân verhoogd. De kosten worden gedeeld door de NAM. Er is dus sprake van een actueel en relevant veiligheidsrisico. De zeekering in Noardeast Fryslân is verzakt m.n. bij de winlocaties van de NAM

Het SodM geeft aan dat er sprake is van een significante overdruk in het Ternaarder veld. Het “Hand aan de Kraan principe” is volgens het SodM niet zeker genoeg om tijdig in te kunnen grijpen. Daarmee is het risico van het onder water blijven staan van de Wadplaten enorm vergroot en bedreigt het de natuurlijke habitat van de dieren. Geen wonder dat internationale wetenschappers in augustus jl. de overheid het dringende advies gaven om geen gas verder te winnen in dit natuurgebied. Is het effect op de natuur onderzocht volgens de laatste Europese richtlijnen? Het is niet duidelijk. SodM stelt duidelijk in haar advies dat, om te voorkomen dat er zich een versnelling van de bodemdaling voordoet, er ieder jaar een analyse van de gemiddelde hydrostatische druk plaats dient te vinden en dat het winningsplan daarop geactualiseerd dient te worden. EZK heeft dit advies terzijde geschoven en er een eigen ‘alternatieve’ invulling aan gegeven. Een invulling, die niet navolgbaar is voor een gewone bewoner in Nederland. Wèl geeft deze handelswijze wederom voeding aan de gedachte dat de overheid hierin weinig transparant is, geen jaarlijkse verantwoording aflegt aan de burger en erger nog, dat zij de belangen van natuur en de inwoners van dit land ondergeschikt acht aan het economisch belang.

- Transitie van energie. De inzet van duurzame energie en afbouw van fossiele brandstoffen verdient de hoogste prioriteit. Al jaren wordt in deze regio gas gewonnen. Het zou rechtvaardig zijn wanneer een deel van de winsten aan het betreffende gebied ten goede zou komen. Op wat kleine donaties aan speeltuintjes e.d. is daar de afgelopen jaren geen sprake van geweest. Een fonds met gelden voortkomende uit de eerdere winsten kan een bijdrage bieden aan bewoners om de ‘slag’ naar duurzame energie te maken. Echter in plaats van bouwen aan de toekomst blijft het Waddengebied en haar inwoners een ‘wingebied’, met nog verder gaande plannen om langdurig de ondergrond uit te putten. Daar waar de natuur miljoenen jaren over gedaan heeft om deze ondergrond te vormen, buit de overheid en de NAM in dit geval binnen enkele tientallen jaren het gas uit deze kwetsbare ondergrond.

- Geen draagvlak lokale en provinciale overheden. Zoals eerder aangegeven is het signaal van ‘Geen nieuwe gaswinnings in Fryslân’) eenduidig door de Provincie en de gemeente afgegeven. Blijkens het instemmingsbesluit van een demissionaire minister blijkt dat deze stemmen weinig tot niets waard zijn. Is het een wonder dat zowel lokale overheden alsmede burgers het vertrouwen in Den Haag kwijt raken?

- Verbroken belofte EZK aan de bewoners van Noardeast Fryslân. De pilot ‘Omgevingsproces Ternaard’ is jaren geleden van start gegaan. Van meet af aan is de toezegging gedaan dat het mogelijk was om deel te nemen aan deze besprekingen in het kader van een toekomstperspectief van deze krimpregio. Duidelijk werd aangegeven door de burgemeester destijds (mevr. Waanders) dat deelname zeker NIET inhield dat de gaswinning daarmee een vaststaand feit was. Bij openbare besprekingen in het dropshuis Ternaard gaf de heer Cino van EZK zelfs aan dat men alleen bij voldoende draagvlak onder bevolking tot nieuwe gaswinning over zou gaan. Letterlijk “alleen als

we welkom zijn, dan gaan de gaswinningsplannen Ternaard door". Bewoners zijn hiermee bewust misleid ?

Is er iets schadelijker te bedenken inzake het vertrouwen tussen overheid en burgers ?

Zienswijze

Opmerkelijk is dat relevante adviezen m.b.t. veiligheid van de winningsplannen Ternaard van de SodM, Provincie en de betrokken gemeenten terzijde geschoven zijn.

Op het gebied van communicatie is de minister bereid om informatie te verstrekken. Deze informatie blijkt echter alleen te bestaan uit de verdediging van een positief besluit inzake winning. Ter verduidelijking van het besluit de verdere communicatie blijft beperkt tot berichtgeving in de media en het organiseren van informatiebijeenkomsten, waarbij de deskundigen van o.a. EZK, en NAM aanwezig zijn om vragen van inwoners te beantwoorden. Dat het vertrouwen tot een absoluut dieptepunt is gezakt blijkt wel uit de bijzonder geringe burgerdeelname tijdens deze drie bijeenkomsten (de vierde is wegens te geringe deelname maar geschrapt). Van de digitale sessie van 14 september jl., waar meerdere burgers aan deelnamen zouden de vragen en antwoorden verzameld en bekend gemaakt worden..

We zijn nog steeds in afwachting daarvan.

Bij een complex onderwerp zoals gaswinning blijft de communicatie redelijk eenzijdig en bieden de informatiebijeenkomsten de doorsnee burger niet veel handvatten om 'mee te praten'. Er is dan ook niet zoiets als 'informed consent' van toepassing, laat staan van een draagvlakvorming onder de burgers.

Het advies en de voorwaarden, zoals geformuleerd door de Provincie, SodM, het Wetterskip en de betrokken gemeentes moeten van een zwaarder gewicht in de besprekingen en besluitvorming beschouwd worden. Echter de praktijk leert dat dit blijkbaar niet zo gezien wordt in Den Haag. Daarmee worden de democratische principes sterk onder druk gezet.

Natuur en milieu. De rol van de toezichthouder SodM wordt uitgebreid toegelicht wanneer het gaat over het Waddengebied. Echter hoe sterk is een toezichthoudende rol, wanneer de bevoegdheid ontbreekt tot ingrijpen? Zelfs de dringende adviezen van het SodM worden aan de kant gelegd en voorzien van een 'eigen alternatief'. De SodM kan de gaswinning bij problemen aan banden leggen en eventueel overgaan tot een algemene stop maatregel.

Echter recentelijk is er sprake van vele incidenten (rampen zelfs, denkend aan Groningen), zoals o.a.:

- Condensaat lekkage bij putten
- Langdurig (36 uur aaneengesloten i.p.v. de beschreven enkele uren) affakkelen bij fracking, waar mens en milieu blootgesteld worden aan chemicaliën
- Een in zee schuivend, reeds lang verlaten, NAM boorplatform Ameland, waarbij de SodM de NAM reeds eerder op haar saneringsverplichting gewezen had, echter zonder resultaat. Met alle vervuilende effecten van zware metalen in strand en zee en voor dieren van dien.
- Sneller verlopende bodemdaling in het Pinkengat in de Waddenzee.
- Een monitoring zoals het "Hand aan de Kraan" principe biedt niet een redelijke zekerheid van tijdig ingrijpen.
- Gesignaleerde schade aan huizen, verzilting van het gebied, drinkwater, etc.

Welk gezag is bij de bovenstaande punten bevoegd om in te grijpen? Een burgercollectief, zoals voorgesteld in het betreffende besluit (Stichting Waakhun)? Dat biedt wel heel weinig vertrouwen in een goede afloop...

Conclusie

Het voorgenomen besluitgaswinning Ternaard is onwenselijk en maatschappelijk niet verantwoord. Het is een verkeerd signaal voor inwoners, immers Nederland moet juist duurzamer worden. Extra gaswinning draagt hier niet aan bij en is in strijd met nationale en internationale afspraken op het gebied van CO2-reductie en natuurbescherming. Zowel Provinciaal, als gemeentelijk, maar vooral vanuit de burgers is er geen draagvlak voor deze winningsplannen. Ook juridisch is de staat verplicht om de broeikasgassen met 25% te verminderen. We verwijzen naar de uitspraak van de Hoge Raad 20-12-2019 inzake de Urgenda rechtzaak.

We dringen derhalve aan op het intrekken van het voorgenomen besluit.

De Stichting Fêste Grûn ziet uw reactie graag tegemoet
festegrundongeradiel@gmail.com